

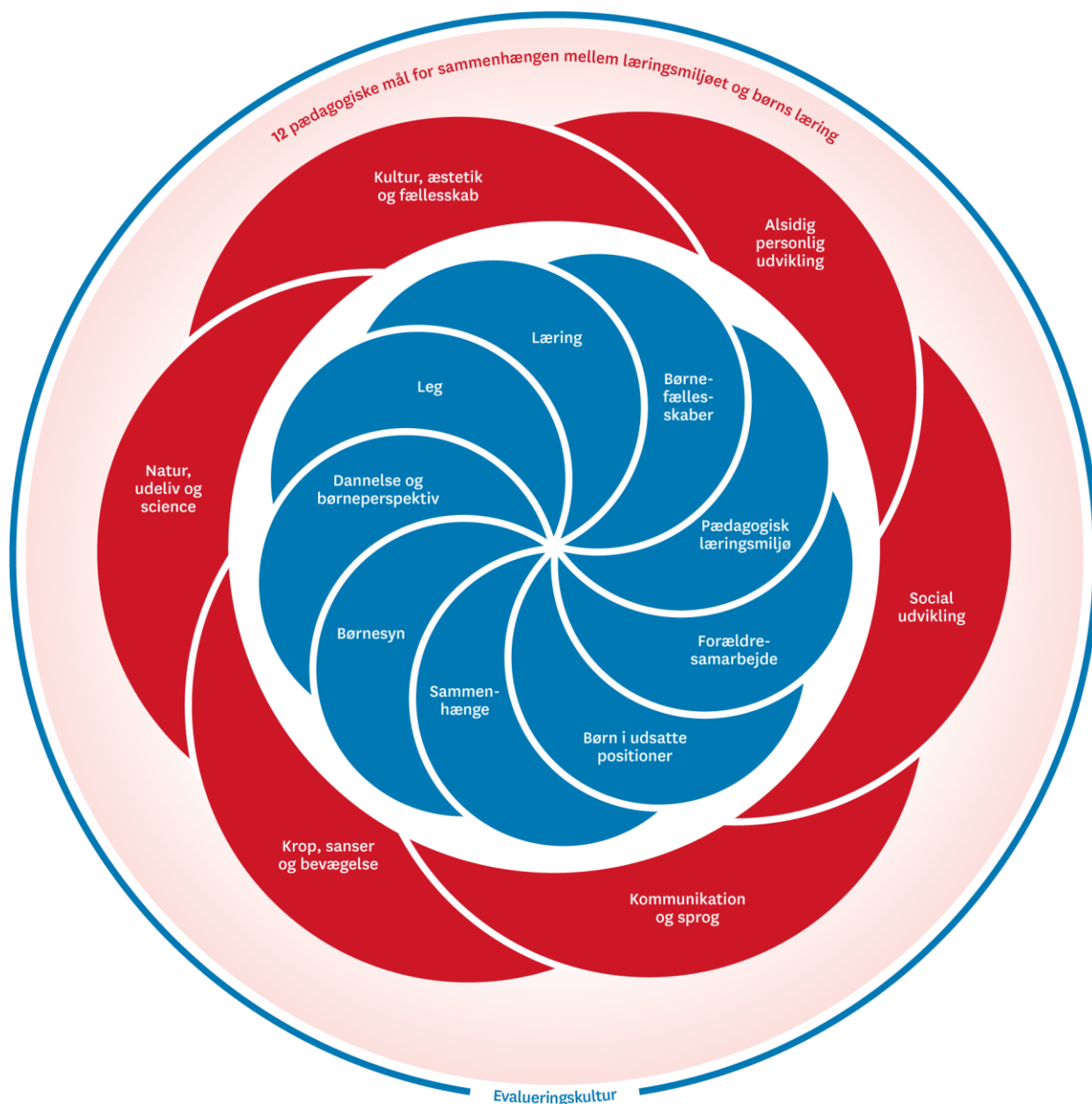
Pædagogisk læreplan for Ministeriernes Børnehus Vuggestuen 2022

Højreklik her og vælg Skift billede for at indsætte billede eller logo

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede

formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor hen-

vises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Ministeriernes Børnehus er en selvejende institution med plads til 102 børn i alderen 0-6 år. Vi er normeret til 42 vuggestuebørn fordelt på tre stuer og 60 børnehavebørn fordelt på tre stuer. Vi ligger i hjertet af København, placeret bag rådhuset med Blox, Frederiksholms Kanal, De Royale Stalde og Nationalmuseet som naboer og har dermed rig mulighed for at benytte byens mange tilbud. Ministeriernes Børnehus er fysisk placeret på to matrikler og bliver forbundet af en stor ny legeplads, som vi deler.

Vi er fortrinsvis til rådighed for børn af forældre, der er ansat i ministerier, tilhørende departementer og styrelser og Det Kongelige Bibliotek. Der er i alt 6 vuggestuepladser, som alle københavnere kan skrive deres børn op til.

I Ministeriernes Børnehus arbejder vi ud fra følgende børnesyn:

- Børn er unikke, værdifulde – og alle har ret til læring
- Børn er kompetente, kreative og fantasifulde.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Vores børnesyn: Vi betragter alle børn som unikke, kompetente og værdifulde. Vi har tillid til det enkelte barn (og tager det enkelte barn alvorligt).

Vi er bevidste om barnets dannelse gennem nære relationer til andre børn og den enkelte (i vuggestuen særligt den primære) voksen (rollemodel), da vi hver dag er inddelt i små grupper, som gør at man får et særligt kendskab (stærket relation) mellem barn og voksen og mellem de børn, der er i samme gruppe.

I barnets dannelsesproces vægter vi at barnet får indflydelse, bliver hørt og set på demokratisk vis (der hvor barnet er/udviklingszone), gennem hele dagens gang. Vi sætter rammen for det enkelte barn, men lader det have medindflydelse. Eksempelvis: Det er vinter, barnet skal have strømper på, men barnet får demokratisk medbestemmelse i at vælge farve.

Vi har fokus på (spontan) fri leg, som vi betragter som en proces, i barnets personlige udvikling. Barnet øver og opbygger grundstenene til de kompetencer, de senere får brug for i livet. F.eks. lærer og øver barnet sig i fri leg i interaktion med et andet barn i forhandlingsteknikker, 'at give' og 'at tage', at gå på kompromis og finde en fælles vej.

Barnet får mulighed for at få indsigt i, hvordan man kan aflæse/afkode andres signaler i legen (empati).

I spontan leg ser vi ofte en spirende udvikling, hvor barnet gennem blandt andet at sætte egne grænser og sige fra, netop lærer sig selv og sine grænser at kende.

Udover den ovennævnte frie leg, bruger vi også den voksenstyrede leg eller intervention i en fri leg ved behov for at blive guidet. I den voksenstyrede leg målretter/tilpasser vi legen efter mere specifikke læringsmål ofte med udgangspunkt i nærmeste udviklingszone. F.eks. i en købmandsleg lærer barnet sprog, tolerance, forhandling, og at vente på tur.

Barnet har mange fællesskaber, både det store samlede fællesskab på stuen og de mindre i eksempelvis fri leg og i primærgruppen på stuen. Derudover opstår der også fællesskaber på tværs af stuerne til fredags-rock, ture på tværs af stuerne, storebørnsrytmik etc.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

For et vuggestuebarn er der læring hele dagen – i alle hverdagssituationer, rutiner og planlagte aktiviteter. F.eks. øver vi i pusle-/skifte situationen, der øver vi selvhjulpenhed (børnene tager selv tøjet af/på, tisser på, toilet mm.)

Når vi spiser frokost øver vi igen selvhjulpenhed, eksempelvis hælder børnene selv mad op, smør mad etc. Børnene lærer, at de har medbestemmelse, når de selv må vælge pålæg etc. samtidig med at de lærer, hvilke normer og regler, der er under spisningen (tilpasses nærmeste udviklingstrin).

I indretningen af det fysiske rum lægger vi vægt på funktionsopdelte områder (dukkekrog, læsehjørne etc). Vi tilpasser hele tiden områder efter den pågældende børnegruppe.

Vi voksne er bevidste og tydelige omkring vores rolle og har klare aftale om, hvem der gør hvad. F.eks. når vi har spist frokost har vi to voksne som skifter og putter, en rydder op og en er sammen med børnene.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi lægger stor vægt på at opbygge det gode tillidsfulde samarbejde fra starten. Vi opfordrer altid nye forældre til at komme på besøg før vuggestuestarten, for at få et indblik i dem som familie og deres barn og så de ved, hvad vi kan tilbyde.

Vi holder et indledende møde med forældrene, hvor vi spørger indtil, hvordan barnet trives, om der har været særlige udfordringer, spørgsmål etc. Vi fortæller og planlægger sammen indkøringsforløbet og har 1-2 primærpersoner i indkøringsfasen.

Vi tilbyder et trivselsmøde 3-6 måneder efter barnet er startet. Derudover har vi en tæt daglig dialog med forældrene omkring børnene.

Børnegruppens trivsel er et fast punkt til stuemøder og p-møder (og i den daglige snak på stuen). Hvis et barn ikke trives, laver vi ofte en handleplan, så vi i personalegruppen på stuen er enige om, hvordan vi skal støtte barnets trivsel og udvikling. Ofte indkalder vi efterfølgende forældrene til en samtale, så vi kan høre, hvordan de oplever barnet derhjemme og laver en fælles indsats.

Vi giver løbende forældre og børn tips til, hvordan de kan støtte barnets udvikling og læring – eksempelvis i forhold til sprog, tydelighed, selvhjulpethed etc.

Vi afholder årligt et forældremøde, hvor vi fortæller detaljeret om vores pædagogiske arbejde på stuen. Derudover har vi en del traditioner for forældre/børn i vuggestuen, som plantedag, sommerfest, julefest etc. hvor vi skaber et godt grundlag for samarbejde og får nogle mere uformelle snakke omkring deres børns trivsel og læring.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi fremhæver og fokuserer på barnets ressourcer.

Vi reflekterer løbende over, hvordan vi kan skabe og tilpasse målrettede udfordringer rettet mod børn i udsatte positioner.

Vi tilrettelægger aktiviteter med formålet, at barnet bliver inkluderet i et fællesskab. Ofte ved at skabe plads til barnet i et lille trygt fællesskab. Vi sammensætter blandt andet derfor børnene i små grupper (noget af dagen) og planlægger aktiviteter, som skal hjælpe alle til at blive en del af et fællesskab.

Vi planlægger målrettet for barnet, så alle i personalegruppen/stuen har samme fokus og tilgang. Ved behov inddrager vi forældre. Vi har altid fokus på, hvad der giver mening for barnets trivsel.

Som pædagogisk personale reflekterer vi over den måde, vi mødes barnet på og handler på det.

Vi afholder stuemøder, bruger topi, laver handleplaner og inddrager forældrene. Hvis vi har brug for nye redskaber, indstilles barnet til hjælp via tværfaglige samarbejdspartnere som talepædagoger, støttepædagoger, supervision med psykolog, ressource team, legeterapi, kompetenceteam, sundhedsplejerske m.fl. Det foregår så vidt muligt i tæt samarbejde med forældrene, så vi sammen kan hjælpe barnet i sin videre udvikling. Ofte sker der en positiv udvikling hos barnet, når vi får snakket med forældrene om barnet.

Vi har en særlig opmærksomhed på disse børn og er tydelige voksne.

Vi støtter børnene i sociale sammenhænge, som deltagende/guidende/styrende voksen.

Vi bruger ugeplaner til at skabe et overblik for de voksne over, hvad der skal ske. Hvis vi har en klar rollefordeling, smitter det af på børnene.

Vi tilbyder barnet en struktureret, genkendelig og forudsigelig hverdag, og overvejer løbende hvilke redskaber, vi bedst bruger til at støtte barnets udvikling og trivsel.

Vi skaber et fælles fokus på at understøtte barnet - på tværs af stuerne og bruger hinanden og vores leder til faglig sparring.

Vi betragter forældrene som en ressource, for på den måde også at skabe en positiv fortælling om dem som forældre, samtidig giver vi dem også nogle redskaber.

Sammenhæng til børnehaven

Selvom det ikke er et krav, har vi valgt, at det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes tid i vuggestuen tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaven.

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaven?

Sammenhænge til børnehaven

Vi arrangerer børnehavebesøg tre gange de sidste 14 dage af barnets vuggestuetid, og hvis der er behov for det flere gange de sidste 1-1 ½ måneder (eksempelvis børn i udsatte positioner). Når vi mødes på legepladsen, snakker/leger vi med og om de børn, der er på deres kommende børnehavestue.

Vi mødes cirka 4 gange (efter behov) om året med en pædagog fra hver stue i børnehaven og aftaler, hvordan vi bedst fordeler børnene på børnehavestuerne. Vi gør os overvejelser omkring børnenes alder, tidligere relationer fra vuggestuen og hvad vi ellers finder relevant for at sikre den bedste overgang med udgangspunkt i barnets trivsel og udvikling. Vi skaber positive historier om børnehaven, så det bliver attraktivt i børnegruppen.

Vi har særligt fokus på børnenes selvhjulpenhed i forberedelsen til børnehaven. Vi øver at gå ture, hånd i hånd, øver toiletbesøg, hjælpe med at dække bord, selv tage mad, smøre med kniv, tage tøj og sko af og på. Børnene lærer at tage imod en kollektiv besked.

Vi har på forsøgsbasis planlagt fælles aktiviteter på tværs af børnehaven og vuggestuen, hvor vi eksempelvis bager pebernødder sammen i vuggestuen med nogle børn fra den stue, som barnet skal starte på. Det er et trygt rum for vuggestuebørnene, hvor de på egen banehalvdel kan møde en voksen fra deres kommende stue og nogle få børn. Det har været en stor succes at starte med en voksenstyret aktivitet, for bagefter at lade børnene have fri leg. Det er noget, vi ønsker at gøre mere systematisk fremadrettet.

Afholdelse af overleverings- og afsluttende samtale sammen med en pædagog fra børnehavestuen og løbende samarbejde med forældrene op til børnehavestart, så de og børnene er klædt godt på til skiftet.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Ministeriernes Børnehus ligger centralt placeret bag Københavns Rådhus. Det gør, at vi har mulighed for at benytte de mange kulturelle tilbud, som byen har at byde på. Vores børn er vokset op i byen og vi ønsker at introducere og vise dem, hvor varieret og spændende oplevelser, de kan få i vores lokalsamfund.

Her bruger vi blandt andet:

- Legepladsen på Blox
- Brug af tilbud om teaterforestillinger der er målrettet børn i vuggestuealderen.
- Hovedbiblioteket – forestillinger, højtlesning, koncerter, besøg med lån af bøger.
- Cinemateket

Vi vægter også at børnene ser og bruger den natur der faktisk også findes inde i byen, derfor besøger vi ofte:

- Volden, gåture og besøg på byens legepladser
- Bibliotekshaven
- Kongens Have
- H.C Ørstedsparken, legeplads og kigge på ænder etc.

- De kongelige stalde – besøg hos hestene
 - Ture på vandet med eksempelvis havnebussen
 - Legepladsen ved den sorte diamant.
-

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

I vores daglige arbejder ser vi børnegruppen som et samlet fællesskab hvor der skal være rummelighed og plads til alle børn. Vi afholder morgensamling hvor vi ser hvem der er kommet og hvem der er syg, har ferie mm. Her bliver børnene bevidste om hinanden. Barnet har her mulighed for at mærke hvem er jeg i forhold til dig, hvem er vi, hvad er et fællesskab.

Hver formiddag inddeler vi børnene i mindre faste grupper, hvor vi kan arbejde fokuseret med emner der giver mening ift. den gruppe børn der er i gruppen. Vi drøfter som voksne, om der er nogle emner der skal tages op og tilrettelægges så aktiviteter der kan skabe rum for et godt psykisk lærings og udviklingsmiljø. Vi bestræber os på at tillære børnene omsorg for hinanden og inddrage det i vores voksenstyrede aktiviteter f.eks. med børnemassage barn og barn imellem, at lave sang lege hvor vi holder i hånden, går to og to sammen og generelt guide børnene til at hjælpe hinanden i hverdagen. Vi bruger de fysiske rammer til at skabe rum og mulighed for at børnene kan gå til og fra aktiviteter, kan trække sig med en bog eller sætte sig i en sofa og slappe af. Vi bestræber os på at lave kreative forløb året rundt og udsmykke stuen sammen med børnene så vi kan bevæge os i en æstetisk atmosfære hvor vi kan snakke om det vi ser og inddrage det i vores dagligdag. Børnene udviser stor interesse i det de har lavet og kan genkende, og det kan ofte være et samtale emne under frokosten.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Det er vigtigt at arbejde med barnets alsidige personlige udvikling, fordi barnets identitet bliver formet gennem de første leveår. Vi møder verden med vores personlighed, og derfor er det vigtigt at udvikle evnen til at indgå i og afkode sociale kontekster. Barnets udvikling i forhold til det sociale samspil påvirker, hvordan barnet oplever sig selv i forhold til den verden, det skal lære at gebærde sig i. Derfor er det vigtigt, at skabe forståelse for, at det enkelte barn har en personlig identitet, samtidig med at vi støtter det i at udvikle tolerance og rummelighed i forhold til andre mennesker.

Hvad har vi fokus på i vores læringsmiljø således at vi kan understøtte barnets alsidige personlige udvikling:

- At se børnene som kompetente og betydningsfulde
- At alle børn skal ses og høres.
- At vi arbejder systematisk med hverdagens rutiner og at barnet derved udvikler evner til at forstå sig selv i forhold til den børnegruppe de er en del af.
- At hjælpe barnet til at lære at håndtere konflikter, barn/barn – barn/voksen
- At lære barnet at sætte ord på følelser i fri leg eks. Rollelege

Eksempler på aktiviteter der understøtter barnets personlige udvikling:

- I spisesituationer er vi bevidste om at skabe en spisekultur, som er tydelig for børnene.
- Aktiviteter/gentagelser/genkendelighed
- Bruge vores sangkuffert med ting som symboliserer en sang. Eksempelvis "Jens Petersens Ko", når barnet vælger koen i kufferten.
- Lave rytmik
- Vi bruger forskellige boldlege (eks. 'Svup Karoline') til at hjælpe med at styrke børnenes alsidige personlige udvikling i gruppen.
- Vi planlægger ture med pædagogiske formål, hvor børnene også lærer hvilke sociale spilleregler, der gælder sammen med andre børn - uden for vuggestuen

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi arbejder med at støtte børnene i udviklingen af deres sociale kompetencer, fordi vi betragter det som afgørende for, at børnene lærer at indgå i relationer med andre mennesker og derved udvikler deres egen identitet. Vi ser fællesskabet som et sted med mulighed for at lære sociale spilleregler, normer og mærke, hvordan anerkendelse og selvværd bliver styrket gennem samvær med andre. Det er vigtigt, at barnet lærer både sine egne og andres grænser at kende, og det ser vi ske blandt andet gennem fællesskab med andre mennesker. I den sociale udvikling betragter vi empati, evnen til tilknytning og sociale færdigheder som vigtige elementer. Vi betragter de sociale kompetencer som vigtige for barnets evne til at indgå i relation med andre mennesker og derigennem løbende kunne udvikle identiteten.

Hvad har vi fokus på i vores læringsmiljø således at vi kan understøtte barnets sociale udvikling:

- Anerkende og respektere børnene, som de er med oplevelsen af at være en del af fællesskabet
- At børnene oplever at de kan føle sig trygge og tillidsfulde i deres relationer til voksne og børn.
- Arbejde med barnets historie omkring dem selv
- Have fokus på fortællingen om barnet og børnegruppens ressourcer og muligheder fremfor begrænsninger
- Hjælpe barnet til at finde en plads i fællesskabet med de andre børn og voksne

- Hjælpe barnet i den frie leg, eksempelvis fra perifer deltagelse, til centrum/en del af legen
- Lære barnet måder at håndtere konflikter på ved at sætte ord på følelser og ting som barnet oplever og hjælpe med at løse det.
-
- Være bevidste om, at vi er voksne rollemønstre – lære børnene at læse sprog og kropssprog og kunne rumme alle uanset forskelligheder.

Eksempler på aktiviteter der understøtter den sociale udvikling

- Morgensamling hvor vi hver dag ser hvem der er kommet af voksne og børn, sætter ord på dem der mangler fordi de er syge eller holder fri. Her opleves en stor ro og opmærksomhed fra og mellem børnene. Vi ser de tager ejerskab på aktiviteten ved at være lyttende overfor hinanden og de voksne og er selv med til at sætte deres billede på den formiddags aktivitet de skal deltage i. Vi afslutter med 3-4 sange som giver børnene mulighed for at turde vise sig frem og få sin stemme hørt. Vi oplever en stor fællesskab stemnings blandt børnene og kan se hvordan vi her ser nye sider af hvert enkelt barn.
- Lære børnene at dele med hinanden
- Snakke om og vise barnet, hvordan man kan trøste hinanden
- Aktiviteter, såsom bamserytmik, navnesange, rytmiske sange, eks. at få lov til at bestemme, farve, aktivitet – hop/rulle osv.
- Massage og berøring kan føre til venskaber og lære børnene, at man kan gøre noget fysisk sammen som er rart.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det er vigtigt at arbejde med børnenes sprog og kommunikative udvikling, fordi dette er forudsætningen for at kunne udtrykke sig og kommunikere med andre. Der er mange forskellige typer sprog, som barnet skal lære at kende og bruge. Det drejer sig om talesprog, skriftsprog, tegnsprog, kropssprog og billedsprog. Sprog skaber kontakt og evnen til at bruge nuancerne i sproget støtter og fremmer forståelsen af andre og barnets evne til at blive forstået.

Hvad har vi fokus på i vores læringsmiljø således at vi kan understøtte barnets kommunikation og sprog

- Vi er bevidste om, at følge barnets spor
- Vi arbejder systematisk med sprogudvikling ift. Den samlede børnegruppe
- Vi er opmærksomme på barnets sprogforståelse, når vi planlægger sproglige aktiviteter

Eksempler på Aktiviteter der understøtter barnets sprog og kommunikation:

- Samtalen med børnene er omdrejningspunkt for de aktiviteter, vi laver med børnene. Vi er dermed bevidst om hele tiden at fortælle, hvad vi skal på forhånd og hvad vi gør.
- Vi læser bøger i både store og små grupper og lærer børnene om ordenes betydning.
- Ved at lære børnene at sætte ord på følelser og behov.
- Vi introducerer nye ord/begreber for børnene
- Ved dialogisk læsning
- At vi lærer børnene at modtage og reagere på beskeder
- At de får forståelse for begreber f.eks. dig/mig
- At de kan forbinde lyde med billeder, f.eks. en ko siger "muh"
- Vi spiser i mindre og faste grupper, så der er ro til dialog mellem børn og voksne.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

For det lille barn er det vigtigt at bruge krop, sanser og bevægelse som en måde at stimulere sine sanser og derigennem lære om sig selv, sin krop og sin omverden. Barnets muligheder for læring styrkes på forskellige planer gennem bevægelse og det hjælper barnets evne til at kunne koncentrere sig på vej. Bevægelse er også med til at stimulere barnets vestibulære sans, som har afgørende indflydelse på balance-nerve og koordinering. Sanseligheden er vigtig for, at barnet lærer at udtrykke følelser og behov, eksempelvis når de er sultne, trætte, fryser, sveder eller noget er farligt.

Hvad har vi fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte barnets brug af krop, sanser og bevægelse

- At barnet lærer, hvordan man kan bruge kroppen. Barnet lærer at kravle, rulle, hoppe, løbe etc.
- At barnet bliver bevidst om, hvad det kan bruge sin krop til og lærer egne og andres grænser at kende.
- At barnet tør bruge sin krop på nye måder og udfordre egne fysiske grænser og derigennem udvikle bevidsthed om sin egen krop.
- At barnet får viden og indsigt i kroppens måde at fungere på, kroppens styrke og muligheder.
- At barnet lærer, at kroppen også har brug for at slappe af.

- At arbejde systematisk med sanseintegration

Eksempler på aktiviteter der understøtter krop, sanser og bevægelse:

- Vi laver rytmik
- Vi laver sanse/balance øvelser/baner
- Vi taler om hvordan kroppen fungerer og hvad kroppen har brug for. Give børnene en bevidsthed om, hvad der er sundt/usundt og hvorfor det er vigtigt at passe på sin krop.
- Vi laver aktiviteter, hvor barnet lærer at opleve glæde og begejstring ved at bevæge sig. Det kan give børnene lyst, kraft, selvværd, nysgerrighed og fysisk tilfredsstillelse.
- Vi lærer barnet at aflæse mimik og hvordan kropssprog kan forstås og bruges
- Vi danser/tumler og lærer egen krop at kende, egne grænser og andres.
- Vi viser, hvordan børnene kan bruge deres krop i leg/dans/bevægelse
- Leger med modellervoks, fingermaling, dufter til blomster eller mad osv.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Naturen rummer mange muligheder for oplevelser, som kan bidrage til barnets følelsesmæssige, kognitive og fysiske udvikling. Oplevelser i naturen er desuden en unik mulighed for at styrke barnets sanseapparat og motoriske kunnen gennem oplevelsen af årstidernes skiften, forskellige vejrtyper og varierende landskaber. Naturen er desuden et unikt rum for udfoldelsen af børns fantasi.

Hvad har vi fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte barnets viden om natur, udeliv og science

- At barnet får kendskab til naturfænomener.
- Barnet lærer at sanse og se tegn på naturfænomener som vind, sol, vand, årstidernes skiften etc. På den måde lærer barnet at genkende sammenhænge og tegn.
- At opnå kendskab til hvor tingene kommer fra. Hvor kommer eksempelvis kød og mælk fra?
- At være med til at udvikle barnets respekt for naturen og miljøet, og lære barnet, hvordan vi kan begrænse forurening (genbrug, samle eget skrald op etc).

- At barnet styrker sanseapparatet og sin motoriske kunnen i naturen.
- Barnet lærer at passe på naturen

Eksempler på aktiviteter der understøtter udvikling omkring børnenes kunnen indefor natur, udeliv og science:

- Fra jord til bord. Give børnene viden om, hvor det de putter i munden, kommer fra.
- Følge årstiderne og give børnene viden om naturens skiften og årets gang
- Lave krydderurtebede og insekthotel
- Ture i nærområdet – til parker, legepladser, vandet, kigge på heste (staldende ved Christiansborg) etc.
- Snakke om dyrene og hvad det vil sige at bo i byen kontra på landet
- Udflugter til bondegård, skov, strand, kirkegård, legepladser, parker etc.
- Planlægge forløb, hvor vi er i naturen, eksempelvis finde insekt, fange haletudser etc. og efterfølgende tegne de fangede dyr, printe billeder af dem og fortælle børnene om dyrene.
- Synge sange og lave sanglege om dyr.
- At læse bøger om naturen
- Lære børnene at de ikke skal hive blade og blomster af planterne.
- Børnene skal medinddrages i aktiviteter i naturen, eksempelvis være med til at gøre klar til udflugt og hjælpe med at rydde op (lære at passe på naturen)

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kultur, æstetik og fællesskab er vigtige værdier for barnet, fordi kultur er en måde at udtrykke en forståelse af og tilgang til verden. Når vi arbejder pædagogisk med børnenes måde at forstå kulturer på, er det vigtigt, fordi det kan være med til at hjælpe barnet til at lære sig selv, andre og sine omgivelser at kende på. Gennem kreative og æstetiske processer kan barnet opnå øget bevidsthed omkring egen identitet, selvværd og fællesskabsfølelse.

Hvad har vi fokus på i vores læringsmiljø for at understøtte barnets udvikling indenfor kultur, æstetik og fællesskab:

- At opleve at være en del af en kreativ skabelsesproces
- At lære at udtrykke følelser og tanker gennem kunst og opnå kendskab til forskelligt materiale.
- At udvikle fantasien gennem at være kreativ
- At opleve og genkende lokalsamfundet

- Opnå kendskab til sin egen families kultur ved blandt andet at snakke om, hvad børnene har lavet i weekenden.
- At lære om dansk kultur og historie
- At lære om forskellige verdensdele, kulturer og traditioner.
- At barnet oplever forskellige kulturelle tilbud (musik, teater
- Arbejde systematisk med legefællesskaber

Eksempler på aktiviteter der er kan være til at understøtte barnets udvikling indenfor kultur, æstetik og fællesskaber:

- Lære barnet om forskellige traditioner, kulturer og normer
- Ture i byen – kultur, museum, kirker og lignende
- Tegne og male, hvor barnet lærer forskellige materialer at kende
- Giver børnene kulturoplevelser, som børneteater, dans, musikalske arrangementer.
- Musikalske traditioner, vi introducerer børnene for forskellige typer musik; klassisk musik, børnemusik, rockmusik etc. Vi danser/slapper af/headbanger til musikken
- Vi har temaer, som eksempelvis juletema, fastelavnstema, farvetema etc.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

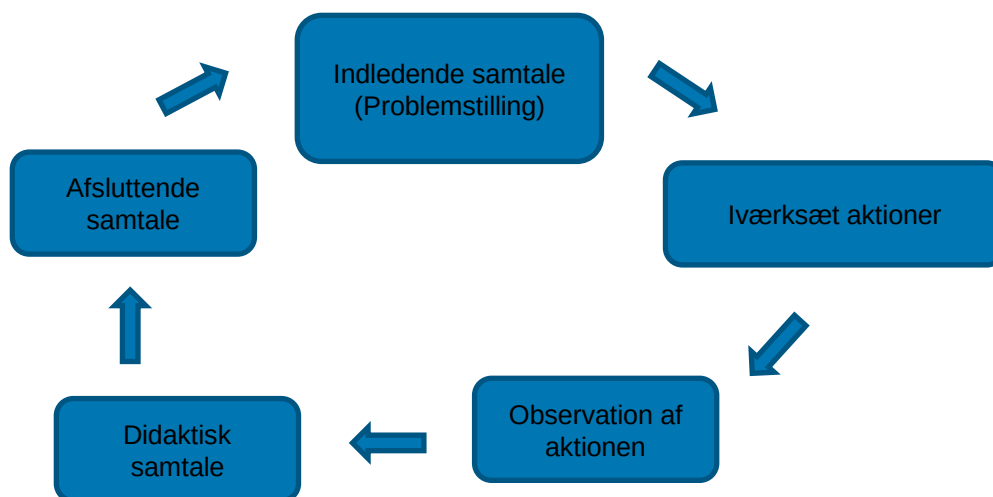
Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Evalueringer er afgørende for at kunne måle kvaliteten af det pædagogiske arbejde, som vi foretager os i Ministeriernes Børnehus. Det handler om at få skabt en god evalueringskultur, hvor vi på en respektfuld måde tør spørge ind til hinandens pædagogiske praksis, samt skabe et trygt evalueringsmiljø, hvor vi også tør gå lidt mere ’kritisk’ til værks for, at vi kan udvikle os selv, vores pædagogiske praksis og derved – Ministeriernes Børnehus.

Vi vil bruge aktionslæring som metode til at undersøge/evaluere et pædagogisk forløb på stuen. På hvert stuemøde aftaler vi at tage udgangspunkt i en undren, en interesse i børnegruppen, en formodning, et barn som har brug for særlig støtte til at være en del af børnefællesskabet eller noget helt tredje.

Vi arbejder med aktionslæring i 5 faser:

I selve arbejdet vil vi bruge følgende **skema til handling**:

På det månedlige stuemøde tilrettelægger vi, hvordan processen skal være ved at udfylde aktionsskemaet, så vi har en fælles plan og noget konkret at måle ud fra. Det skal sikre systematik og et nyt blik på praksis

Refleksionsark	Dato form møde
----------------	----------------------

Tilstede:

Aktivitet/pro- blemstilling	Hypotese	Aktion(er)	Udfordringer	Evaluering/ Refleksioner
Hvad er den kon- krete udfordring – og hvornår?	Hvad forven- ter du, at der sker?	Hvilke tiltag sætter du i gang?	Hvad ser du, der sker?	

--	--	--	--	--

Når aktionslæring er blevet en fast forankret del af vores pædagogiske arbejde med evaluering, vil vi introducere praksisfortællingen, som en obligatorisk del af de redskaber vi kan bruge til at evaluere, blive bevidste og reflektere over praksis. Formålet er primært, at vi åbner op for en ny måde at få en faglig refleksion over egen praksis, samt øve os i at blive mødt med nysgerrig undren fra kollegaerne på stuen.

Evaluerer og udveksler erfaringer afdelingsvis på 'nyt fra stuerne' hvordan arbejdet med praksisfortællinger fungerer under stuemøder

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi har som fast punkt på pædagogisk lørdag hvert andet år, at vi evaluerer den gældende læreplan, hvor vi afdelingsvis i mindre grupper gennemgår læreplanen og kommer med ændringer og tilføjelser, så den matcher vores pædagogiske virkelighed på det givne tidspunkt.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud